Tweede jaargang, nummer 1, lente 2017

De Natuurkijker

Nieuwsblad van IVN en KNNV Amersfoort e.o.

Nog een keer: het IVN-weekeinde in Drenthe
Het IVN barst van de groene plannen
Het KNNV buigt zich over roofvogelshows; wel of geen actie voeren ?
'Allemaal Freek Vonk worden'

ivn beleef de natuur!

KNNV vereniging voor veldbiologie

Agenda

Zaterdag 4 maart, 9 - 12 uur: bomen knotten met het IVN. Gereedschap aanwezig. Info: https://sites.google.com/site/knotploegamersfoort/home

Zondag 5 maart - 14 - 16 uur: de Transitieschool: huis isoleren. Kosten: waardebepaling achteraf. Bij de War, Geldersestraat 6. Meer info: www.transitieschool.nl.

Dinsdag 7 maart, 20 - 22 uur: natuur op het boerenland. College door Geert de Snoo. Het Groene Huis, Schothorsterlaan 21. Zie pagina 8.

Zaterdag 18 maart, 9 - 12 uur: bomen knotten met het IVN. Gereedschap aanwezig. Info: https://sites.google.com/site/knotploegamersfoort/home .

Zondag 19 maart, 14.00 tot 16.00 uur: stinzenplanten en andere natuurverschijnselen. IVN-natuurexcursie door Park Randenbroek. Nadere informatie verderop in dit blad.

Zaterdag 25 maart - 13 - 16 uur: Landelijke Opschoondag. Het |VN doet mee in Schothorst. Komt u helpen? Voor grijpers en dergelijke wordt gezorgd. Nadere informatie op www.hetgroenehuisamersfoort.nl/

Woensdag 29 maart, 19.30 - 21.30 uur: de Natuuracademie met een minicursus geologie. Zie pagina 16.

Zondag 2 april - 14 - 16 uur: de Transitieschool: rocket kookstove bouwen. Zie verder onder 5 maart.

Dinsdag 4 april, 20.00 - 22.00 uur: de onbekommerde spreeuw. Natuurlezing van Koos Dijksterhuis. Het Groene Huis - Schothorsterlaan 21, 3822 NA. Gratis toegang.

Woensdag 5 april, 20.00 uur: algemene ledenvergadering IVN Amersfoort, het Groene Huis. Zie verderop in dit blad.

Zondag 9 april, 8.00 tot 10.00 uur !!! Natuurexcursie: vogels rond het Hazewater. Nadere informatie verderop in dit blad.

Zondag 9 april vogelen met KNNV in polder Arkemheen, info: hbokkers@ziggo.nl

Zondag 16 april - 14 - 16 uur de Transitieschool met een werkles bijenhotel en hoe krijgen we meer vogels en andere dieren in de tuin? Zie verder onder 5 maart.

Woensdag 19 april en zaterdag 22 april: Natuuracademiecursus: weidevogels. Zie pag. 16.

zaterdag 6 mei vogelen met KBBV rond Erkemederstrand, info: hbokkers@ziggo.nl

Zondag 7 mei - 14-16 uur de Transitieschool met een werkles fietsinnovaties: meer doen met de fiets. Zie verder onder 5 maart.

12, 13, en 14 mei: IVN-weekeinde in het gebied van de Drensche Aa,. Verblijf in boerderij Het Stroomdal. Zie het artikel verderop.

Woensdag 17 mei en zaterdag 20 mei: cursus Natuuracademie over planten. Zie pag. 16.

Zondag 21 mei, 14.00 - 16.00 uur. Natuurexcursie 'Vergeten wandeling' over terrein voormalig psychiatrisch centrum Zon en Schild. Nadere informatie verderop in dit blad.

Zondag 21 mei - 14-16 uur de Transitieschool met een werkles eenvoudige fietsreparaties. Zie verder onder 5 maart.

Zondag 4 juni - 14-16 uur de Transitieschool met een werkles eetbare wilde planten. Zie verder onder 5 maart.

Zwartkopmannetje. Let op: de vogelexcursie van zondag 9 april naar het Hazewater begint al om 8.00 uur.

De Natuurkijker

Van de redactie

Op deze plaats heb ik het vaker gezegd: de mooiste tijd van het jaar komt er weer aan. Bomen krijgen een groen waas dat uitgroeit tot bladeren. De vogels keren langzamerhand terug uit Afrika, iedere soort op zijn eigen tijd. Rond 15 februari hoorde ik de eerste zanglijster zijn stem oefenen. De wormen kruipen tot net onder de oppervlakte en de mollen stijgen mee. Dat is te zien aan de grote hoeveelheden molshopen. Nog even en ook de eerste bloemen - na de al gesignaleerde madeliefjes - laten zich bewonderen.

Een nieuwe lente, een nieuwe Natuurkijker, boordevol nieuwtjes, aankondigingen, het natuurgidseninterview en achtergrondverhalen.

De 'oude' natuurgidsen waren 'op' en daarom zijn we - idee van Wil Schonewille - overgestapt op de nu actieve gidsen. De eerste is Gert Lodewijk.

De afgelopen maanden was het de tijd van ontmoetingen en gedachtewisselingen over de toekomst van het IVN en daarmee van soortgelijke organisaties. Belangrijke conclusie: natuurverenigingen moeten zich meer richten op doelgroepen als jongeren en immigranten. In deze editie enkele verslagen.

Voorts een verhaaltje over de 1000-soortendag. Onlangs werd tijdens een lezing bekend gemaakt dat er maar liefst 2.699 soorten werden gedetermineerd. De redactie van De Natuurkijker maakte een persbericht met als gevolg dat alle Amersfoortse kranten er aandacht aan besteedden terwijl het nu pas als laatste in De Natuurkijker verschijnt. Tja…., maar wel veel aandacht voor biodiversiteit in ons werkgebied. Dat is dan wel weer mooi.

Janine Mariën hield het met haar collage deze keer op een sluipwesp, aangevuld met interessante informatie. De KNNV houdt zich de komende tijd bezig met de omstreden roofvogelshows. Daar over een verhaal.

Dan de vaste rubrieken: natuurlezingen en natuurexcursies. En last but not least een enthousiast artikel om deel te nemen aan het IVN-weekeinde.

Bij de voorpagina: dit familietafereel van de fuut kunnen we weer tegemoet zien.

5	IVN weekeinde in Drenthe
6	Interview met natuurgids Gert Lodewijk
8	Natuurlezingen
9	2.699 soorten planten en dieren
7	Van de bestuurstafel
10	Natuurexcursies
11	'Allemaal Freek Vonk worden'
12	IVN barst van de groene plannen

De Natuurkijker is het gecombineerde blad van de KNNV en het IVN Amersfoort en omstreken.

Het blad verschijnt op papier en digitaal op 1 maart, 1 juni, 1 september en 1 december, plus tussendoor wanneer er iets is te melden, maar dan alleen digitaal.

Redactie: Kees Quaadgras

E-postadres: redactie.natuurkijker@gmail.com

Het IVN is erkend als ANBI

Druk: Editoo BV, te Arnhem

FSC www.fsc.org MIX Papier van verantwoorde herkomst FSC® C017135

Berichten van het IVN-bestuur

Door Ruus van Nus

Deze berichten zijn de opvolging van het stukje van de voorzitter en moeten gezien worden in het licht van de veranderingen die de samenwerking met de KNNV met zich meebrengen.

Op woensdag 5 april heeft de algemene ledenvergadering plaats in het Groene Huis.
Aanvang: 20.00 uur. Vanaf 21.00 uur informeel vervolg.

Agenda:
1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Verslag Algemene Ledenvergadering 2016
4. Jaarverslag 2016 (zie Natuurkijker)
5. Jaarrekening 2016 (zie Natuurkijker)
6. Voordracht Casper Botterman als nieuwe penningmeester
7. Afscheid van de huidige penningmeester Frans Herwig
8. Verhoging contributie
9. Rondvraag
10. Sluiting formele vergadering

Om 21.00 uur volgt een nog in te vullen informeel deel dat wordt afgesloten met een hapje en een drankje.

Op verzoek van het dagelijks bestuur wordt van vrijdag 12 mei tot zondag 14 mei een (gezellig!) IVN weekeinde georganiseerd in Drente, in het gebied van de Drentse Aa. We durven gerust 'gezellig!' te zeggen omdat dit zonder uitzondering altijd zo is.

Desondanks loopt het aantal aanmeldingen terug en dat is jammer. Op het moment van schrijven is er nog volop gelegenheid je aan te melden; aarzel niet, doen, voordat je spijt krijgt...

Het bestuur wenst een ieder alvast een zonnig, duurzaam en natuurlijk dynamisch voorjaar toe.

Adverteerders gezocht

Heeft u de advertenties in deze Natuurkijker wel eens gezien? Hiermee willen wij bedrijven de mogelijkheid geven onze leden en donateurs te bereiken. Zo verlagen wij meteen de kosten van het blad. Wij zijn op zoek naar nieuwe adverteerders. Kent u iemand die zou willen adverteren of heeft u zelf een bedrijf waarvoor u wilt adverteren? Neem dan contact met ons op via communicatie@ivnamersfoort.nl.

Werkgroep Vitrine Groene Huis

Bezoekers van het Groene Huis, kunnen zich sinds kort laten verrassen door mini-exposities over wat de natuur te bieden heeft in de verschillende seizoenen. Het IVN kreeg hiervoor ruimte in de vitrinekasten in de koffieruimte. Voor de inrichting van de kast is een werkgroep in het leven geroepen. Beneden aan de trap, op de informatietafel, ligt documentatie met allerlei wetenswaardigheden en doe-acties die aansluiten bij de inhoud van de vitrinekast.
Wij hopen dat men er veel plezier aan mag beleven!
De werkgroep bestaat uit Ingeborg Steijlen, Gisela Baremans en Jos Belleman, met Wil Schonewille als adviseur.

Geef je correcte adres op

Secretaris Katja Schuerman meldt dat zo veel mogelijk leden en donateurs per e-mail wordt gevraagd hun contributie te voldoen, in januari van het lopende jaar. Wie geen e-mail heeft ontvangt de factuur per post.
Als iemand geen factuur heeft ontvangen is er iets misgegaan en is er bij de secretaris en de penningmeester geen juist post-adres of email-adres bekend. Mensen die dit lezen wordt gevraagd hun juiste adres op te geven aan info@ivnamersfoort.nl of aan Postbus 1012, 3800 BA Amersfoort.

IVN-er, ga je mee?

IVN'ers zijn op altijd maar bezig voor anderen. Daarom nemen we een keer per jaar tijd voor onszelf om in om in alle rust met elkaar van de natuur (en elkaar) te genieten.

Dat wordt dus een lang weekeinde. Deze keer gaan we op veler verzoek naar de Drentsche Aa. We verblijven in een oude, sfeervolle boerderij in Anderen. We poolen zo veel mogelijk en delen onderling de vervoerskosten.
Het team Anneke en Annemiek heeft weer een rijk en afwisselend programma samengesteld en IVN--gidsen van afdeling Assen bereid gevonden ons op een paar tochten te begeleiden.
Met wie vrijdagmiddag al komt gaan we wandelen in het Beekdal van het Oudemolense diep. De hooilanden in de beekdalen van de Drentsche Aa zijn vermaard om hun rijkdom aan planten en bloemen, waar onder bijzondere soorten als zwartblauwe rapunzel en brede orchis.

's Avonds geeft IVN-gids Willeke Sprokholt een lezing over de geologie, archeologie, de cultuurhistorie, flora en fauna en het beheer van de Drentsche Aa.

Zaterdagochtend wandelen langs het kronkelende Amerdiep (De Acht van Amen), langs houtwalcoulissen en oud eikenbos en over een hoge es met prachtig uitzicht. Het esdorpenlandschap op zijn best. 's Middags wandelen we door het Anlooërdiepje, een intiem beekdal met een gaaf houtwallenlandschap, en bezoeken we onder leiding van een IVN-gids het archeologische reservaat De Strubben/Kniphorstbosch. Prehistorische grafheuvels en hunebedden vormen daar een haast mystieke combinatie met de eeuwenoude grillige eiken.

Zondagmorgen - mits er voldoende deelnemers zijn - gaan we op huurfietsen naar de startpunten van de excursies - om onder leiding van twee IVN-gidsen te wandelen in het Ballooërveld, een uitgestrekt heidegebied met de grootste schaapskudde van Drenthe, tientallen grafheuvels, eeuwenoude karrensporen, tankgrachten uit WO II en mooie natuur.

Vervolgens nemen de gidsen ons mee naar Kampsheide, een gebiedje met bos, heide, grafheuvels, een schitterend ven en een fraai jeneverbesstruweel op een klein oppervlak bij elkaar. Drenthe in een notendop.
Daarmee is het georganiseerde deel van het weekeinde afgelopen, maar voor wie nog tijd daarna heeft zijn er vele tips.

Ben je enthousiast geworden, geef je dan op. Er zijn nog plaatsen beschikbaar. Wie twijfelt over het gebied, check file: ///D:/Downloads/np16031502-opstapkrant2016-lr.pdf.
Wanneer : 12, 13, 14 mei, Locatie: Boerderij Het Stroomdal, 'tLoeg 23, 9465 TL Anderen, www.boerderijhetstroomdal.nl., Prijs : €125,- p.p. (inclusief alles, behalve het vervoer.
Opgeven bij Anneke Abma (anneke.abma@kpnmail.nl | tel. 06 33 58 40 62) of Annemiek Cornelissen (annemiek@homan6.demon.nl | 06 16 98 72 32), liefst z.s.m., uiterlijk 15 april.
Bijdrage ad € 125,- overmaken op rek.nr NL28 INGB 0003 33 63 16 van JMB Cornelissen.*)
*) Door overmaking van het deelnamegeld schrijf je je definitief en onherroepelijk in en verklaar je je akkoord met onderstaande deelnamevoorwaarden:
deelname staat open voor leden en donateurs van de afdeling IVN Amersfoort;
inschrijving vindt plaats op basis van volgorde van ontvangst van het deelnamegeld;
inschrijving kan tot 15 april;
Annuleringsregeling: bij afmelding tot 4 weken voor het begin van het weekeinde wordt 75% teruggegeven, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0.

'Publieksactiviteiten vind ik voor het IVN de belangrijkste taak'

door Wil Schonewille

“Momenten van natuurbeleving vormen voor mij de basis van natuureducatie. Je hoeft niet alles te kunnen duiden om de verbanden te leren zien. Mijn moment kwam in oktober 1986, terug van twee en een half jaar wonen en werken in Indonesië. Het uitwaaien aan het strand met een stevige zuidwesten wind maakte mij extra bewust van onze seizoenen."

Behalve naar Indonesië bracht zijn werk in de weg- en waterbouw Gert Lodewijk naar Quatar en Duitsland. Sinds 1989 woont hij in Amersfoort. De afgelopen vijf en twintig jaar is hij als vrijwilliger steeds meer bij het IVN en andere groene organisaties betrokken geraakt. Genoeg redenen om eens van gedachten te wisselen over zijn opvattingen over natuuractiviteiten in Amersfoort. Tijdens ons gesprek scharrelen vogels op de voedertafels en zie ik een fraai insectenhotel met egelhuis in de achtertuin.

Liefde voor bomen

“Als kind was ik al graag buiten. Ik ging met vriendjes salamanders vangen en struinen op de slikken aan de rand van Terneuzen, waar ik opgroeide. Mijn liefde voor bomen en hout werd gewekt bij de padvinderij. Later stonden de gezinsvakanties in het teken van kamperen, wandelen in de bergen, kinderactiviteiten en een beetje cultuur. Natuurbeleving bestond in die tijd vooral uit genieten van het lekker buiten zijn.”

“Een oproep van de knotploeg in de krant, bracht mij bij het IVN. Kennelijk werd een latente behoefte gewekt. Voor die tijd had ik nog nooit van het IVN gehoord. Knotbomen zijn vaak al heel oud, ze vertellen een verhaal. Ik geniet van het krakende geluid van een stam die neergaat, het sjouwen en het branden daarna.

"Vooral de els vind ik een bijzondere boom. Ik ben er het hele jaar mee bezig. Aan de takken zijn oude en jonge elzenproppen tegelijk aanwezig, leuk om te laten zien tijdens excursies. En op de langste dag helpen bij het verwijderen van de talloze zaailingen uit de kademuren. Zo hangt alles met alles samen.”

Knotploeg

“Van 2003 - 2012 was ik medecoördinator van de knotploeg. Ik volgde cursussen over landschappen en vogels herkennen. Ter voorbereiding op mijn prepensioen ben ik in 2008 begonnen met de natuurgidsencursus in Zeist. Ik raakte daarnaast betrokken bij de gidsencursus in Amersfoort die in 2009 startte. Later ben ik gevraagd cursuscoördinator te worden.

"Publieksactiviteiten vind ik voor het IVN de belangrijkste taak. Vanuit Zeist heb ik oefenexcursies geïntroduceerd omdat ik vind dat alle gidsen de vaardigheden moeten hebben om met groepen om te gaan. Binnen het cursusteam heeft ieder een eigen inbreng. Werken met gedeelde verantwoordelijkheid vind ik heerlijk.

"Met duurzaamheid als thema had ik moeite, de term milieu was voor mij duidelijker. December 2016 markeert de overgang van cursus naar opleiding, die in januari weer nieuw van start ging. Duurzaamheid is, naast striktere eisen, nu integraal opgenomen in de nieuwe lesstof.

"Het enthousiasme van de 31 deelnemers geeft veel voldoening en het is heerlijk om te zien hoe mensen zich in de loop van de tijd ontwikkelen.”

De natuur zelf onderzoeken

“In de krant lees ik dagelijks over de teruggang van de natuur door het effect van menselijk handelen. Aandacht daarvoor vind ik noodzakelijk. Mijn streven is om een zo’n breed mogelijk publiek de natuur te laten beleven door die zelf te onderzoeken. In de IVN-cursus Natuurouder in Amersfoort, die we in 2016 in het Groene Huis organiseerden, hebben we

achttien enthousiaste deelnemers opgeleid om leerkrachten van basisscholen te assisteren bij natuuractiviteiten. Het CNME (Centrum voor Natuur en Milieu Educatie) heeft al gevraagd wanneer de nieuwe cursus begint.
"Als Groene schipper bij de Waterlijn bereik ik met de themavaarten Natuur op de kademuur weer een heel ander publiek. Hier ben ik contactpersoon voor de themavaarten
waarbij een IVN gids meegaat.
"Bij het LEU (Landschappelijk Erfgoed Utrecht) met het programma 'Je school kan de boom in' begeleid ik kinderen bij het knotten. Het is voor velen de eerste kennismaking met het boerenland, vaak hebben ze nog nooit een koe van dichtbij gezien. De meesten vinden het leuk om buiten bezig te zijn en takken te zagen. En natuurlijk hoort daar een natuurmomentje bij."

Gezamenlijke activiteiten
"Samenwerking met andere groene organisaties vind ik belangrijk. Met de opening van Het Groene Huis is een plek ontstaan waar allerlei groene activiteiten zich concentreren. Het Groencafé, een idee voortgekomen uit de Groenvisie waar over ik heb meegedacht, biedt maandelijks de mogelijkheid aan groene organisaties en burgers om elkaar te ontmoeten en hun speerpunten te presenteren.
"Namens het IVN zit ik bij de Natuuracademie. Samen met KNNV, CNME en de gemeente Amersfoort wordt jaarlijks tien keer een minicursus georganiseerd. We komen steeds weer tot een gevarieerd aanbod waar veel belangstelling voor is.
"Binnen het IVN komen de activiteiten steeds weer neer op de schouders van zo'n dertig vrijwilligers. Groter groeien om het groeien van het IVN is geen doel voor mij, de essentie is eigenlijk waar je voor staat. Dat vind ik juist de kracht van kleine organisaties, zoals de meer kennisgerichte KNNV en de Vogelwacht. Samenwerking op lokaal niveau is dan een gedeeld belang.

'Slapende' leden er bij betrekken
"Door het coördinatorschap ben ik ook betrokken bij regionale overleggen en bij het Cursushuis. Een landelijk bureau vind ik van belang voor het landelijk gezicht en uniformiteit. Het diploma IVN-natuurgids bijvoorbeeld is landelijk erkend. Activiteiten die het landelijk IVN bedenkt, zijn door de werkgroepstructuur in Amersfoort wel eens lastig op te pakken. Om 'slapende' IVN leden in Amersfoort meer te betrekken is het vormen van een projectgroep misschien een optie. Geïnteresseerden kunnen zich dan inzetten voor een in tijd beperkt project, de slootjesdagen bijvoorbeeld. Een interview in De Natuurkijker kan ook helpen om mensen te activeren."

"Door al deze organisatorische taken ben ik wel veel in het denken terechtgekomen. In tegenstelling daar mee geniet ik er van om met mijn echtgenote te wandelen door een landschap met bomen of over een verlaten strand. De seizoenen bieden mij steeds weer een bijzondere natuurbeleving."

Natuurlezingen

Dinsdag 7 maart, 20 - 22 uur: Natuur op het boerenland. Hoe regelen we dat met elkaar?
College door Geert de Snoo. Het Groene Huis - Schothorsterlaan 21, 3822 NA. Gratis toegang.

Wie wil voelen hoe het is om in een collegezaal te zitten is dinsdag 7 maart welkom bij de lezing van Geert de Snoo. De Snoo is als hoogleraar, redacteur en medeauteur betrokken bij het recent verschenen boek Agrarisch natuurbeheer in Nederland.
Boeren houden in hun bedrijfsvoering al sinds jaar en dag rekening met natuur, maar sinds de jaren zeventig besteedt de Nederlandse overheid expliciet aandacht aan agrarisch natuurbeheer. Veel soorten in Nederland zijn gebonden aan het boerenland: weidevogels, akkervogels en ganzen. Maar ook al de soorten die leven in sloten en slootranden, opgaande begroeiing, erven en gebouwen.
Die biodiversiteit is daarnaast ook belangrijk voor de landbouw zelf. In zijn verhaal betoogt De Snoo hoe landbouwers natuurbeheer kunnen inpassen in de bedrijfsvoering, en wat dit betekent voor verbreding van de landbouw. Tot slot schetst hij de perspectieven voor natuur in het boerenland.

Dinsdag 4 april, 20.00 - 22.00 uur: de onbekommerde spreeuw. Natuurlezing van Koos Dijksterhuis. Het Groene Huis - Schothorsterlaan 21, 3822 NA. Gratis toegang.
De spreeuw is de vogel die vrouwen verleidt met een bloemetje, die voetbalwedstrijden heeft gefloten en muziek van Mozart heeft gecomponeerd. Het gezelligheidsdier dat in enorme zwermen door de lucht buitelt. De vogel die altijd neuriet en zingt. De onbekommerde fluierefluiter, het zonnetje uit huis. Aldus Dijksterhuis.
De spreeuw is zo'n bijzonder dier, je kunt er een boek over schrijven. En dat is precies wat Koos Dijksterhuis heeft gedaan. Tijdens de lezing op 4 april vertelt hij er meeslepend over. Je zult aan zijn lippen hangen bij zijn vrolijke verhaal over de spreeuw, met dia's, film en geluid. Al is het minder vrolijk stemmend dat de spreeuw flink achteruitgaat. Ook op de oorzaken daarvan gaat Koos in.
Dijksterhuis is bekend van zijn dagelijkse verhaaltje over de natuur in de krant Trouw. Niet alleen over de spreeuw schreef Koos een boek. Eerder verschenen door hem geschreven boeken over de grauwe kiekendief en de drieteenstrandloper. Behalve boeken en columns schrijft Koos vormvaste verzen op rijm, die hij in tijdschriften en dichtbundels publiceert en soms naar zijn abonnees mailt (gratis aanmelden op www.plezierverzen.nl). Qua muzikale carrière schopte Koos het ooit tot zanger van een punkbandje.

De lezingen worden georganiseerd door de Werkgroep Natuurlezingen Amersfoort, een samenwerkingsverband van de KNNV, het IVN, de Vogelwacht Utrecht en de gemeente Amersfoort.
De spreeuwenfoto is van René de Waal

2.699 soorten planten en dieren in Amersfoort

Door de redactie

Maar liefst 2.699 soorten planten en dieren zijn er vorig jaar aangetroffen in Amersfoort. Daar onder zeldzame soorten als de klimaugurk (Akebia quinata), het viervlekkenkapoentje (Nephus quadrimaculatus) en de kriebelmug (Simulium noelleri). In grote lijnen gaat het om 784 plantensoorten, 259 schimmels en 1.646 dieren, waarvan 1.203 insecten.

De telling is in Amersfoort uitgevoerd vanwege de opening van Het Groene Huis. Het was een inititatief van IVN, KNNV en de gemeente Amersfoort. Een activiteit om de biodiversiteit van Amersfoort voor het voetlicht te brengen en gezamenlijk de opening van Het Groene huis te vieren. De getelde aantallen werden dinsdag 7 februari bekend gemaakt door Roy Kleukers van het EIS Kenniscentrum Insecten.

Enkele andere zeldzame soorten zijn de kleine oorwurm, het heideblaaskaakje (Myopa fasciata), de hopprachtmot (Cosmopterix zieglerella) en een tangwesp (Dryinus collaris). Die laatste is nog maar vier keer eerder in Nederland gezien. In Amersfoort werd hij ontdekt op de Wagenwerkplaats. Korstmossenkenner Arie van den Bremer ontdekte in Nieuwland het zeldzame breed takmos (Ramalina canariensis).

Visarend
Van de 248 geziene gewervelde dieren gaat het vooral om vogels. Uiteraard om huismussen, merels en kauwen, maar ook vele andere. Op de voorjaarsdag dat de telling startte werd gelijk al een visarend gezien; weliswaar overvliegend, maar hij telde toch mooi mee. Natuurlijk gaat het ook om zoogdieren als ree, das, vos, haas, konijn, en verschillende soorten muizen en vleermuizen.

Veenmol. Foto Paul van Hoof.

Tangwesp

Het telproject - onder de naam 1000 soortendag - werd gesteund door EIS, het landelijke kenniscentrum voor insecten in Leiden. Deskundigen van EIS werkten mee, en spitten zelfs mesthopen om om maar weer nieuwe soorten te ontdekken. Door op boomtakken te slaan werden veel insecten opgevangen in een onder de takken omgekeerd vastgehouden paraplu.

Roy Kleukers vindt dat de telling in Amersfoort een mooi resultaat heeft behaald. Volgens hem is het mogelijk dik boven de 3.500 te komen wanneer meer deskundigen uitgebreider aan het tellen zouden slaan. Veel van de beestjes en plantjes zijn microscopisch klein. Dat bemoeilijkt het tellen.

Grote biodiversiteit
Het IVN en andere natuurorganisaties als de KNNV en de Vogelwacht zijn tevreden met de resultaten van de telling, die aantoont dat Amersfoort een grote biodiversiteit heeft. Dit betekent dat er veel verschillende soorten leven.

Het IVN zou graag zien dat er meer tellingen volgen. Een idee is om met de leerlingen van zo veel mogelijk basisscholen lieve-heersbeestjes te gaan tellen. Dan gaat het niet alleen om de bekende rode kevertjes met twee stippeltjes, maar om veel meer soorten. Er bestaan wel zestig soorten lieve-heersbeestjes. EIS heeft een poster gemaakt waar ze allemaal op staan. Scholen kunnen die poster via het IVN verkrijgen.

De 1000-soortentelling leidt er toe dat verschillende natuurgroepen vanuit Het Groene Huis op landgoed Schothorst gaan werken. Het zijn een mierenwerkgroep, een (nacht)vlinderwerkgroep en een mossenwerkgroep. Deze groepen gaat het vooral om het vinden, determineren en in kaart brengen van bestaande en nieuwe soorten.

IVN natuurexcursies

Zondag 19 maart, 14.00 tot 16.00 uur: Stinzenplanten
Start: nieuwe parkeerplaats Ringweg Randenbroek, 3816 CP Amersfoort

De lentewandeling gaat deze keer door Park Randenbroek, dat enkele jaren geleden geheel is gerenoveerd. Het park was in de loop van jaren behoorlijk verwilderd. Door een scala aan maatregelen is er weer een park ontstaan in de Engelse landschapsstijl, zoals het in oorsprong door de beroemde tuinarchitect Hendrik van Lunteren bedoeld moet zijn geweest.
Van oudsher stonden veel stinzenplanten rondom het landhuis. Stinzenplanten zijn bol-, knol- en wortelgewassen, die voornamelijk in het voorjaar bloeien. Ze zijn vaak eeuwen geleden in Nederland ingevoerd om buitenplaatsen op te fleuren.

In ParkRandenbroek zijn tijdens de renovatie circa 150.000 stinzenplanten aangeplant. In het najaar van 2016 zijn er nog zo'n 100.000 bol- en knolgewassen bij gepoot. Afhankelijk van de weersomstandigheden zullen we veel van deze lentebodes in bloei zien staan. Met de gidsen van het IVN nemen we ook een kijkje bij de reigerkolonie, die al jaren in het noordelijke deel van het park is te vinden. De blauwe reigers zijn al volop aan het broeden en zullen waarschijnlijk al jongen hebben.

Het belooft een gevarieerde wandeling te worden, met wat geluk met een heerlijk lentezonnetje.

Meer informatie: Ton Schockman, tel. 033-4566878

Sneeuwklokjes. Foto: Ton Schockman

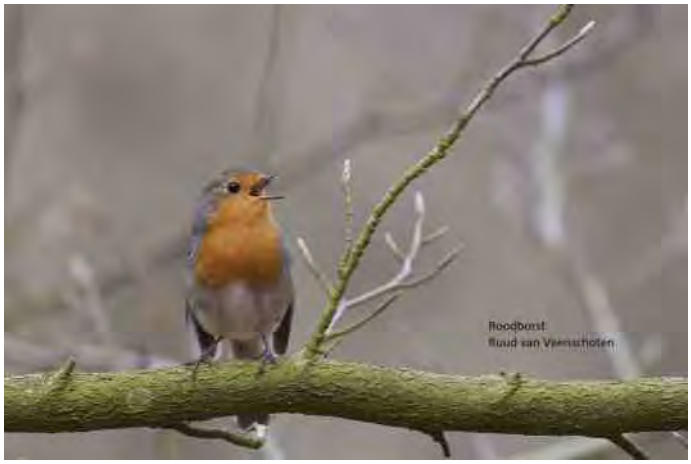

Zondag 9 april, 8.00 tot 10.00 uur !!! Vogels rondom het Hazewater
Start: parkeerplaats aan de Dodeweg, bij de voetgangersbrug over de A28, 3932 RD Leusden

In deze periode van het jaar zingen de vogels dat het een lieve lust is. Omdat de bomen nog niet volop in blad staan zijn de vogels ook makkelijk in beeld te krijgen. Neem daarom uw verrekijker mee. En vergeet niet uw wekker te zetten.

Het gevarieerde landschap, droge en natte heide omgeven door naald- en loofhoutbossen, maakt het gebied aantrekkelijk voor veel verschillende soorten vogels. Zo leven er in de bossen goudhaantjes, diverse soorten mezen, merels, boomkruipers en spechten. Op de open gebieden zijn boompiepers, boomleeuweriken en natuurlijk buizerds actief. Ook raven laten zich af en toe horen en zien.

Op een hoog gelegen plek met weids uitzicht is de trektelpost van de Vogelwacht gevestigd. Hier worden in het voor- en najaar vele duizenden overvliegende vogels benoemd en geteld.
We lopen langs het Vogelwater. In maart 2016 is men begonnen dit landbouwgebied, genaamd de de Droogmakerij, om te vormen tot een vier hectare grote plas. Het ven krijgt een strikte natuurfunctie en is niet bedoeld om te zwemmen of honden uit te laten. In 2018 is het project voltooid.

Het wordt het leefgebied voor planten, dieren en vogels die zich bij voedselarme vennen thuis voelen. Men moet hierbij denken aan dodaarzen, watersnippen, en zwaluwen. We zijn benieuwd welke vogels wij hier al kunnen waarnemen.

Meer informatie: Ank Latté, tel. 033 - 4946018

Roodborst. Foto: Ruud van Veenschoten

Zondag 21 mei, 14.00-16.00 uur: Vergeten wandeling
Start: parkeerplaats Zon & Schild, Utrechtseweg 266, 3818 EW Amersfoort

Deze wandeling is in het verleden uitgezet door gidsen van het IVN Amersfoort, maar is sindsdien nauwelijks gebruikt. Daarom is het een 'vergeten wandeling'.
Het psychiatrisch centrum Zon & Schild is in 1931 geopend. De architecten waren Hoogevest en Mensink. De wandeling gaat eerst langs verschillende gebouwen van de instelling waarbij de gidsen zullen vertellen over de geschiedenis van Zon & Schild.

Hierna komen we in het beboste gedeelte van het terrein terecht, met genoeg interessante en bijzondere bomen om van te genieten en over te horen. De gidsen hebben zich hier op voorbereid.

Meer informatie: Fred van Holland, tel. 033-4325700 of Jos Belleman, tel. 033 - 4330385

Terrein bij Zon & Schild. Foto: Fred van Holland

'Allemaal Freek Vonk worden'

Door de redactie
Duurzaamheid, ledenwerving, verjonging. Deze trefwoorden gebruikte directeur Natuurmonumenten Marc van den Tweel in zijn inleiding van de landelijke IVN-dag, 21 januari in de Mariënhof te Amersfoort. Van den Tweel was uitgenodigd zijn visie op de toekomst van het natuurbeleid te geven.

De bundeling van krachten - met de KNNV - biedt voordelen. Maar we moeten volgens hem af van het almaar willen overleggen. En 'van het elkaar de maat nemen': "Ik ben groener dan jij."
Het meerjarenplan vindt hij wel goed maar: "Neem het niet al te serieus en pas het steeds aan aan een veranderende realiteit."
Van den Tweel ziet wel heil in 'community's rond natuurgebieden', waar in natuurvriendelijke omwonenden van natuurgebieden samen met professionals overleggen, plannen maken, werken aan verbeteringen bezoekers ontvangen om te laten zien wat ze voor elkaar boksten.
Daar zijn dus natuurliefhebbers voor nodig, en als ze het nog niet zijn moet worden geprobeerd om natuurliefhebbers van ze te maken. Van den Tweel vindt het mooi om mensen en vooral kinderen bij de natuur te betrekken. Hij wijst in dit verband op de natuurfilms van Freek Vonk: "Avontuur en natuur. Kinderen vinden het geweldig. Ze willen allemaal Freek Vonk worden."
De Natuurmonumentendirecteur pleit voor het zoeken naar vernieuwende manieren om mensen te betrekken. Daar moeten ook nieuwe media voor worden ingezet, zeker voor kinderen. De meeste burgers zijn volgens hem van goede wil. En het is handig te proberen hen te bereiken via doelgroepen waar je niet zo snel aan denkt, bijvoorbeeld sporters. Maar ook andere groepen. "Organisaties die dat niet doen verworden tot sterfhuisconstructies."
Om mensen warm te maken is het slim om vooral ergens vóór te zijn, meent Van den Tweel, bijvoorbeeld voor een gezond leefklimaat. "En niet overal tegen aan schoppen."

'Mens onderdeel van natuur'
Bestaande activiteiten blijven belangrijk, maar daarnaast moet het IVN zich meer gaan richten op duurzaamheid en op de jeugd, aldus Erik Ackerman, directeur verenigingszaken van het IVN. En daarmee op nieuwe vormen van cursussen en educatie.
Vrijwilligers vormen het hart van de organisatie. Plannen moeten niet vanaf de top naar beneden worden opgelegd, maar samen worden ontwikkeld. Met het belang van de natuur voorop, maar dat gaat beter als de naamsbekendheid van het IVN groter wordt.
Net als Natuurmonumentendirecteur Van den Tweel vindt Ackerman dat het IVN zich moet richten op nieuwe groepen. Voorbeelden: nieuwe Nederlanders, het bedrijfsleven en boeren.
"We moeten aan mensen duidelijker uitleggen dat de mens onderdeel is van de natuur, en dat planten en dieren geen objecten zijn die buiten ons staan. Dit én duurzaamheid moeten we ook uitdragen tijdens excursies.
Ackerman zei dat nieuwe gidsopleidingen hier op in gaan spelen.

Verderop in dit blad meer over de toekomst van het IVN

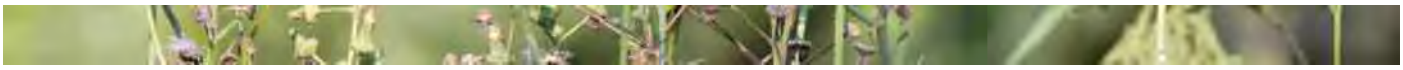

IVN barst van groene plannen

Door de redactie

Een wereld waar in contact tussen mens en natuur weer vanzelfsprekend is. In het onderwijs zijn buitenlessen en groene schoolpleinen de standaard. In de gezondheidszorg brengt een 'groene revolutie' mensen sneller herstel en een gelukkiger oude dag. Recreëren in de natuur is het populairste (gezins) uitje, en meer groen in de stadsbuurt maakt mensen socialer en gezonder.

Dit zijn de hoge ambities zoals verwoord in het IVN Meerjarenplan 2021. Het woord beter staat er dertien keer in, het woord duurzaamheid vijftien maal. Vrijwiligers spelen een grote rol in de doelstellingen.

Het conceptplan is stand gekomen via een ledenenquête, de bereikmeting 2015, studiedagen, bijeenkomsten en gesprekken - regionaal en rond landelijke thema's – waar aan beroepskrachten, vrijwilligers en externen deelnamen. In maart en april stellen de landelijke raad en de raad van toezicht het plan vast. Zaterdag 21 januari was in de Amersfoortse Mariënhof een laatste bijeenkomst waar leden hun zegje konden doen.

Het IVN zegt in het Meerjarenplan er van overtuigd te zijn dat als mensen daadwerkelijk door de natuur geraakt worden, ze er beter voor willen zorgen, dat ze gezonder en gelukkiger worden en zich duurzamer gaan gedragen. Kennisoverdracht alleen is niet genoeg; het doel is mensen, jong en oud, de natuur te laten ontdekken en beleven.

Het IVN wil mensen bewust maken van de gevolgen van menselijk gedrag en hen aanzetten tot duurzaam gedrag en het creëren van een duurzame samenleving. Doel is herstel van het evenwicht van de aarde.

Jongeren
Het streven is dat natuur een vanzelfsprekend en dagelijks onderdeel wordt van elk kinderleven, in hun vrije tijd, in de kinderopvang en in het onderwijs. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat dit leidt tot een sterkere verbinding met de natuur op latere leeftijd en duurzaam gedrag stimuleert. Buiten spelen in de natuur is gezond. Kinderen die zonder toezicht in de natuur spelen zijn creatiever, zelfstandiger en ze durven meer dan andere leeftijdsgenootjes.

Enkele doelstellingen
In 2021...
• is het aantal JuniorRangers-groepen en WoesteLand-deelnemers fors gegroeid. • verzorgen we in alle provincies Jongeren Adviesbureau-trajecten.
leidt de WoesteLand Academie regionaal jaarlijks zestig jongerenbegeleiders op. Doel is meer actieve jongerengroepen.
is het actieve kader van Woesteland gegroeid;
zijn in tien natuurgebieden JuniorRangers actief;
bieden we nascholing aan middelbare schooldocenten en lerarenopleidingen om via hen jongeren vanaf 12 jaar te betrekken bij natuur.
Natuur en gezondheid
Het IVN streeft naar een 'groene revolutie' waar in mensen de natuur gebruiken om gezond te blijven. Het IVN wil de spil zijn binnen het thema natuur en gezondheid in Nederland. Reden is dat natuur stress en de kans op ziektes vermindert, evenals negatieve emoties zoals boosheid, vermoeidheid en somberheid. Het geeft energie.

Doelstelling is de natuur te integreren in de gezondheidszorg, in ziekenhuizen, ouderenzorg, preventie en huisartsen. Voorts mantelzorgers en de geestelijke gezondheidszorg.

Natuur in de buurt
Het IVN wil dé bron van kennis en ervaring worden waar mensen te rade gaan als ze een groen schoolplein, een buurtmoestuin, een braakliggend terrein of de tuin van een zorginstelling willen aanleggen. Doel is dat mensen de natuur in de stad daadwerkelijk gaan beleven en waarderen.

Nog meer ambities. In 2021...

• zijn Nationale Parken een begrip in Nederland. IVN vertaalt het 'merk' en het 'verhaal' van de parken om via natuurbeleving jeugd, jongeren, bewoners en toeristen te inspireren, en ook bestuurders en beleidsvormers om zich in te zetten voor de topnatuur;
• wil het IVN jaarlijks minimaal 500 recreatieondernemers opleiden tot 'Gastheer van het Landschap'. 'Founding fathers' als RECRON en Horeca Nederland denken mee; • hebben IVN-vrijwilligers een grote rol in de uitvoering van de cursussen Gastheer van het Landschap waardoor ook de binding tussen de ondernemers en de IVN-afdeling groeit. Met hun wandelingen zorgen zij ervoor dat jaarlijks tienduizenden mensen de natuur in het hart sluiten.

We schetsen ambitieuze maar haalbare doelen, aldus het IVN-bestuur in de inleiding. Het moet wel allemaal gebeuren met vrijwilligers. Bestuursvoorzitter Kees de Ruiter zegt dan ook niet voor niets dat er verjonging nodig is. Of daarmee de doelstellingen kunnen worden bereikt moet de toekomst uitwijzen. Die is al over vijf jaar.

Het Meerjarenplan kan worden binnengeladen met onderstaande link
https://www.ivn.nl/ivn-2021-een-nieuw-meerjarenplan/nieuws/concept-meerjarenplan-online

De sluipwesp hoeft nooit op dieet.

Er zijn heel veel verschillende soorten wespen, de huis-tuin- en keukenwesp kennen we allemaa
en die is niet zo geliefd. De naaste familie, die van de sluipwespen, omvat veel kleinere exempla
ren - met het oog nét zichtbaar voor de oplettende natuurliefhebber. Het zijn minuscule wespje
met een slanke taille en veel soorten bezitten een lange legboor. Daarmee leggen ze hun eitjes i
de larven of poppen van andere insecten. Het zijn kortom parasieten, want de “gastheer” over
leeft het niet! Sluipwespen worden daarom veel gebruikt in de biologische bestrijding, ze ruime
geheel vrijwillig de schadelijke insecten op die de kasgroenteteler liever kwijt dan rijk is.
Omdat er al lang veel onderzoek gedaan wordt aan- en met sluipwespen weten we nu ook da
de meeste soorten geen vet kunnen maken. Dat is erg bijzonder in het dierenrijk. Vetaanmaak i
toch vrij essentieel om te kunnen overleven, zou je denken. In de evolutie noemt men dit “verlie
van eigenschappen” - een verschijnsel waar niet zo veel aandacht aan besteed wordt. Bij evoluti
denk je toch eerst en vooral aan het ontstaan van nieuwe eigenschappen.
De sluipwespen halen al het benodigde vet als larve uit hun gastheer en daar doen ze dan hu
hele leven mee! Ze blijven dus altijd zo lekker dun.

Animalia – Arthropoda (geleedpotigen) – Insecta (insecten) – Hymenoptera (vliesvleugeligen) –
Ichneumomoidea (gewone sluipwespen).

De sluipwesp *Hyposoter ebeninus* parasiteert een larve van he
klein koolwitje *Pieris rapae*.
Foto: T. Bukovinszky (WUR).

De sluipwesp *Nasonia vitripennis* parasiteert een vliegenpop. Foto: KNDV.

Deze pagina is er een uit een serie, gemaakt door Janine Mariën. Zij werkt aan de afdeling dierecologie van de VU in Amsterdam. Zij werkt vooral met ongewervelde (bodem)dieren, en wat voor hen de gevolgen zijn van stressfactoren als bijvoorbeeld bodemvervuiling en klimaatverandering.
Janine gebruikt voor haar collages platen uit natuurkalenders. Zo maakt zij van ‘oude dieren’ weer ‘nieuwe dieren’. Vooral insecten en bodemdieren als springstaarten en pissebedden. Dieren

Jaarverslag werkgroep Cursussen

Drie activiteiten markeren het afgelopen jaar.

De bijdrage aan de organisatie van de Natuuracademie. Weer zijn dit jaar tien minicursussen georganiseerd in samenwerking met de KNNV en het Groene Huis. Met een grote diversiteit aan onderwerpen.

Gemiddeld komen er vijftien tot twintig deelnemers op deze cursussen af.
Mede dank zij een subsidie via Groen en Doen hebben we een Natuuroudercursus georganiseerd. 18 enthousiaste cursisten maakten op zes vrijdagochtenden kennis met natuur, beleving van buiten zijn, educatie en kinderen, met een beetje theorie en veel praktijk. Volgend jaar doen we het weer.

Vanaf januari 2016 zijn we bezig met de organisatie van de nieuwe Natuurgidsenopleiding. Nadenken over het programma, mogelijke inleiders en praktische invulling. Op drie informatieavonden lieten we potentiële cursisten veel kanten van de opleiding zien. Dit resulteerde in het toelaten van 31 cursisten. De cursus ging in januari 2017 van start.
Dit alles met inzet van Angelina, Gerda, Gert, Henri, Lonneke, Theo, Viveke, Wilma (en Rien uit Nijkerk).

Foto oudercursus

Jaarverslag Werkgroep Natuurlezingen Amersfoort (WNA)

door Anneke Abma

In 2016 organiseerde de WNA zes lezingen. Een van de geplande zeven lezingen, die over slakken, werd op het allerlaatste moment afgeblazen i.v.m. ziekte; helaas te kort dag om een alternatief te vinden. In totaal kwamen er 270 bezoekers; een gemiddelde van 45 per lezing. Mooi, maar opvallend lager dan voorgaande jaren.

Het zal meespelen dat we weer terug zijn op Landgoed Schothorst en dat dat voor een flink aantal van de bezoekers die we voorheen in Museum Flehite ontvingen, te ver weg is, of te onveilig voelt. Er is bemiddeling aangeboden om samen te rijden, maar daar heeft de organisatie weinig reactie op gehad.
Het lagere gemiddelde kan ook liggen aan het programma, je weet het nooit.
Twee lezingen betroffen lokale onderwerpen, doorgaans goed bezocht: 1. het groenbeheerplan van het Waterwingebied vertolkt door Mark Grutters, met medewerking van de Vrienden van het Waterwingebied en 2. vooruitlopend op de 1000-soortendag Amersfoort een verslag over eerdere resultaten in Nationale Parken, en een inleiding over de opzet van de telling in april in eigen stad, en over het belang van inventarisaties voor het gemeentelijk beleid, verzorgd door onze eigen werkgroepleden Kees de Heer en Renée van Assema. Ook aan deze lezing

werkten vrijwilligers mee, twee Amersfoortse tuintellers.
Een actueel landelijk onderwerp betrof het pas verschenen Living Planet Report van WNF over het uitgebreidste beeld van trends in dierpopulaties in Nederland tot nu toe, lezing door Monique Grooten.
Er waren twee lezingen over vogels. Een heel specifiek over de Kleine Zwaan en de risico's bij de vogeltrek met spreker René Alma. De andere iets breder met verhalen over stadsvogels en hun domein, verteld door Jip Louwe Kooijmans.
Bij de zesde lezing nam Peter van Helsdingen van Museum Naturalis spinnen onder de loep.
Bij elkaar weer een gevarieerd programma.
De WNA bestond dit jaar uit Kees van Wegen (KNNV), Kees de Heer (KNNV, IVN), Rien Jans (Vogelwacht Utrecht, IVN), Renée van Assema (Gemeente Amersfoort, KNNV, IVN) en Anneke Abma (IVN) als werkgroepleden.
Stadsvogel: merel

Jaarverslag werkgroep Ruimtelijke Ordening en Milieu

De werkgroep ROM (Ruimtelijke Ordening en Milieu) heeft een lekker pittig 2016 achter de rug. Een belangrijke activiteit was zonder twijfel het meewerken aan de Groenvisie van de gemeente Amersfoort. Hoogtepunt daarbij was de bijeenkomst op zaterdag 25 juni, waar onder leiding van burgemeester Bolsius alle ingediende amendementen in stemming werden gebracht.

Als IVN wisten wij het voor elkaar te krijgen dat de natuur- en milieu-organisaties in de Groenvisie een duidelijke rol toebedeeld kregen bij de voorlichting en educatie van burgers, dat de Groenvisie expliciet aandacht heeft voor de jeugd en voor het (basis-, middelbaar en voortgezet) onderwijs.
En niet onbelangrijk: ook het bedrijfsleven hebben we onder de aandacht weten te brengen. Daar zit veel energie, kennis en creativiteit, die we heel goed kunnen en moeten gebruiken bij het realiseren van de ambities uit de Groenvisie. Begin november heeft de gemeenteraad de Groenvisie vastgesteld. Unaniem! Dat gebeurt niet vaak …

Ook bijzonder was het 40-jarig jubileum van het IVN Amersfoort, waar ROM ook een steentje aan bijdroeg. We wisten een woodcarver te vinden die live een prachtige bosuil uit een eikenhouten boomstam wist te toveren. Deze uil hebben we als IVN cadeau gegeven aan het Groene Huis, waar hij nu bij de entree staat te stralen.

Onze medewerking aan de 1000-soortendag op landgoed Schothorst mag hier ook worden genoemd. De ecologen van Naturalis in Leiden voeren ieder jaar

zo'n soorten-inventarisatie uit. In stedelijk gebied doen zij dat echter niet zo vaak. Een boeiende gebeurtenis, waar na alle determinatie-inspanningen de teller uiteindelijk tot 2.699 kwam. Een prachtig resultaat.
De werkzaamheden voor de werkgroep Bomenlanen binnen het project Vitaal Park Schothorst zijn vol energie doorgegaan. In 2017 hopen we concreet aan de slag te gaan na alle plannenmakerij. En tot slot waren we namens het IVN actief in de Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) en in de Samenwerkende Groeperingen Leefbaar Amersfoort (SGLA).
2017 belooft een inspirerend ROM-jaar te worden. De plannen voor een windmolenpark in de Groen-Blauwe structuur naast de waterzuivering op Isselt, zijn voorlopig in de ijskast gezet. Het leverde wel een discussie op over de kwetsbaarheid van natuurwaarden in het streven van de gemeente Amersfoort om in 2030 energieneutraal te zijn. De werkgroep ROM wees op andere mogelijkheden om dit doel te bereiken en volgt ontwikkelingen op de voet.
Olav-Jan van Gerwen, Wil Schonewille, Paul Camps

Gierzwaluwtellers gezocht

Het Gierzwaluwproject Amersfoort zoekt vrijwilligers die deze zomer gierzwaluwen en hun nesten willen tellen. In 2016 deden ruim dertig mensen mee met het tellen, in ongeveer de helft van Amersfoort. Er werden 396 nesten waargenomen.
Dit jaar willen we graag in sommige wijken verder gaan met tellen en ook in de rest van Amersfoort waarnemingen doen van gierzwaluwen en vooral van hun nesten. Daarbij zijn nieuwe tellers heel welkom. Aanmelden bij Miriam Miedema via email: CNME@amersfoort.nl .

Usutuvirus bedreigt merels

Begin september 2016 berichtten media dat er in Nederland een vogelvirus was opgedoken dat leidt tot sterfte onder merels: het Usutuvirus. Eind oktober waren bij Sovon (Stichting Onderzoek Vogels Nederland) vijfhonderd gevallen bekend.

Het virus kan ook andere zangvogels treffen, maar tot nu toe zijn hier dit soort gevallen zeer beperkt gebleven. In het buitenland zijn sterfgevallen bekend van huismussen, ijsvogels, gaaien, spreeuwen en bonte kraaien.
Besmetting vindt plaats door steekmuggen uit het geslacht Culex , die met uitzondering van Antarctica wereldwijd voorkomen. Van veel soorten uit dit geslacht is bekend dat zij dragers zijn van virussen.

De naam van het virus is afgeleid van de rivier Usutu in het thuisland Swaziland (Zuid-Afrika), waar het in 1959 voor het eerst werd aangetroffen. Het verspreidde zich tot in Marokko. Waarschijnlijk is het virus door in Afrika overwinterende vogels meegenomen naar Europa, waar het in 2001 opdook in Oostenrijk. Wenen had de primeur met een omvangrijke sterfte onder merels.
Hierna rukte het Usutuvirus op in Europa. Duitsland werd in 2012 massaal getroffen, hier stierven tenminste 300.000 vogels. Het virus bleek dermate dodelijk, dat merels in enkele Duitse steden vrijwel verdwenen.
Het is nu afwachten wat er het komende jaar in Europa - mogelijk ook in Nederland - gaat gebeuren.

Door het virus besmette merels tonen apathisch of ongecoördineerd gedrag, zijn makkelijk te benaderen en vliegen niet, of onbeholpen weg. Ze zijn vermagerd, hebben een rommelig verenkleed en ook wel een kale hals. Het ziekteverloop duurt twee tot drie dagen, waarna de vogel sterft. Dode vogels kunnen worden gemeld via www.sovon.nl/dodevogels .

Overgenomen van Dick A. Jonkers/Grote Ratelaar - IVN en KNNV Gooi.

De Natuuracademie

De Natuuracademie biedt per jaar tien minicursussen over uiteenlopende natuuronderwerpen. De lessen worden meestal gegeven door deskundigen van het IVN en de KNNV.

Een cursus bestaat uit een theorieavond op woensdag en een natuurexcursie op de zaterdag er na. De theorielessen worden wisselend gegeven in het natuurcentrum De Groene Belevenis in Leusden en in Het Groene Huis te Amersoort.
Een cursus kost 15 euro. Leden van het IVN en de KNNV betalen 10 euro.

Nadere informatie over de Natuuracademie:

Arie van den Bremer, e-mail a.vandenbremer@telfort.nl .
Bij het IVN. Zie www.ivn.nl/afdeling/amersfoort/activiteiten, e-mail: cursussen@ivnamersfoort.nl Bij Het Groene Huis: www.hetgroenehuis

Hier de cursussen van de Natuuracademie voor het komende jaar. De eerste datum heeft betrekking op de theorieavonden op woensdag, de tweede op de daar op volgende zaterdag.

Geologie - Geert Hurkens - 29 maart en 1 april
Weidevogels - Henk Bokkers - 19 april en 22 april
Planten - Arie van den Bremer - 17 mei en 20 mei
Amfibieën en reptielen - Wim de Wild - 14 en 17 juni
Vlinders - Dirk Nagelhout - 30 augustus en 2 september
Kleine zoogdieren - Rogier Lange - 20 en 23 september
Boomvruchten - Ton Schockman - 4 en 7 oktober
Paddenstoelen - Hans Meulenbelt - 1 november

Van roofvogels, planten determineren en vleermuizen

Moet de KNNV Amersfoort wel of geen actie ondernemen tegen roofvogelshows. Dit veel omvattende onderwerp komt aan de orde tijdens de algemene jaarvergadering op woensdag 8 maart. Hier onder meer over dit punt plus enkele andere uit de vergaderinformatie die interessant zijn voor zowel KNNV'ers als IVN'ers.

Werkgroep Determineren Planten

In 2017 worden door Theo van de Water weer determinatiebijeenkomsten georganiseerd. De bijeenkomsten bestaan uit zowel determinatieavonden in De Groene Belevenis te Leusden, als excursies in het veld. De intentie is om dit ook nu weer vanaf april tot oktober elke twee weken te doen, met een korte onderbreking tijdens de zomervakantie. Indien er voldoende belangstelling bestaat, kan er meer aandacht worden besteeds aan specifieke plantengroepen als bijvoorbeeld sporenplanten, grassen, composieten.

Werkgroep Vleermuizen

De vleermuizengroep heeft tal van plannen. Een greep: werven en trainen van nieuwe vrijwilligers voor kraamverblijfonderzoek, het organiseren van De Nacht van de Vleermuis en andere educatie-activiteiten, het controleren van diverse vleermuisverblijven en algemeen onderzoek naar vleermuizen.

Werkgroep Vogels

Henk Bokkers heeft al enkele excursiedata en -locaties bepaald. Zondag 9 april naar de polder Arkemheen, zaterdag 6 mei op zoek naar de nachtegaal rond het Erkemederstrand en vrijdag 16 juni een zoektocht naar de nachtzwaluw over de Treekerpunt en langs de Leusderhei.

Roofvogelshows

Een groepje KNNV-leden heeft het bestuur gevraagd stelling en actie te ondernemen tegen roofvogelshows. Volgens hen is het niet meer van deze tijd. Er wordt te veel met de vogels gesold, dieren worden niet altijd goed behandeld, zitten voortdurend aangelijnd in kleine kooien, ontsnappen soms en kunnen zich zelf niet altijd in leven houden.

Grootste ergernis zijn de fotosessies waarbij de roofvogels en uilen bij mensen op de hand mogen zitten, temidden van publiek. Dit levert volgens de criticasters te veel stress op voor een dierensoort die in het wild gewend een flinke afstand tussen zich zelf en mensen te bewaren.

Giervalk in gevangenschap in vogelshowcentrum Texel.

Het bestuur werpt tegen dat de KNNV Amersfoort geen 'actiegroep' is, en wijst er op dat de overheid strenge regelgeving heeft vastgesteld inzake het houden van wilde dieren met een beschermde status. Zo mogen alleen gefokte dieren worden gebruikt en geen wilde. En er zijn verschillende vergunningen voor nodig.

Het bestuur verwijst hier mee naar een algemeen KNNV-Amersfoortstandpunt van een jaar of zes terug. Overigens heeft het huidige bestuur bedenkingen tegen roofvogelshows, maar wil hier nog geen conclusies met betrekking tot acties aan verbinden.

De criticasters blijven bij hun mening, vinden het bestuursstandpunt onvoldoende, en willen dat het voeren van acties tegen roofvogelshows wordt besproken. Het bestuur gaat daar mee akkoord.

Overigens wijzen alle belangrijke vogelbeschermingsorganisaties roofvogelshows af.
Een van de uitwassen van het houden van roofvogels en roofvogelshows is dat deze dieren op sites als Martkplaats voor relatief lage bedragen worden verhandeld.

De algemene ledenvergadering heeft plaats in De Groene Belevenis, Hamersveldseweg 107 te Leusden. De agenda, het jaarverslag en jaarrekening 2016, het beleids- en activiteitenplan 2017 en overige stukken zijn op 22 februari aan de leden verstuurd.

Dubbel verkort verslag Landelijke Raad

Samenwerking met de KNNV

De besturen van het IVN en de KNNV besloten vooralsnog niet tot fusie over te gaan. De organisaties gingen als gelijkwaardige partners het proces in, dat is goed, maar het is ook realistisch te constateren dat ze niet gelijkwaardig zijn qua missie, omvang, omzet en structuur. Eigen identiteit blijft belangrijk. Er is onvoldoende draagvlak en een fusie vraagt veel bestuurlijke inspanning. De besturen leggen het accent op inhoudelijke samenwerking.
Conclusie van beide besturen is dat er op lokaal niveau veel wordt samengewerkt en dat 'landelijk' het best kan bijdragen met organisatorische, juridische en communicatie-steun. Vorming van een landelijke koepel heeft alleen zin als er op inhoud wordt samengewerkt en er meer partners bij kunnen betrokken. Er wordt verder over een fusie nagedacht.

Huisstijl
'Beleef de natuur!' blijft het centrale motto. De lelie blijft als visueel ondersteuningsmiddel. Het voorstel is om 'IVN natuureducatie' als roepnaam te gebruiken, 'IVN Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid' blijft de formele naam. De voorstellen lijken nodig omdat de vorige huisstijlverandering niet consequent is doorgevoerd.
De ledenraad gaf groen licht om verder te gaan met de voorbereiding. In maart komt een definitief voorstel aan de orde inzake naam, logo en beeldmerk.

Voorstel voor thema bodem
Arie v.d. Berg (regio Veluwe) stelt voor om in vervolg naast het thema water ook aandacht te schenken aan de bodem. Het bestuur stelt een landelijke werkgroep voor die middelen en ideeën ontwikkelt.

Vacatures in bestuur
Er zijn vier vacatures in het landelijke bestuur. Er komt een procedurevoorstel plus profielen voor nieuwe bestuursleden. Afdelingen en regio's kunnen kandidaten voordragen.

Adverteerders gezocht

Heeft u de advertenties in deze Natuurkijker wel eens gezien? Hiermee willen wij bedrijven de mogelijkheid geven onze leden en donateurs te bereiken. Zo verlagen wij meteen de kosten van het blad. Wij zijn op zoek naar nieuwe adverteerders. Kent u iemand die zou willen adverteren of heeft u zelf een bedrijf waarvoor u wilt adverteren? Neem dan contact met ons op via communicatie@ivnamersfoort.nl.

Weer wat geleerd

door Arie van den Bremer

In 2016 ging de werkgroep Planten van de KNNV op verzoek van het CNME Amersfoort regelmatig op zoek naar plantensoorten op de Hoge Klei. Dit is een gebied achter de school Lodenstein en ligt ingeklemd tussen de golfbaan De Hoge Kley en Zon en Schild.

Het is een echt stiltegebied want je kan er niet lopen zonder laarzen, maar daar over een andere keer. Wat me toen was opgevallen is dat er veel mannetjesvarens stonden met vaak een rare slakrop in de top van een blad (ook wel 'veer' genoemd vanwege de vorm).
Als zo'n veer in de lente uit de bodem tevoorschijn komt, is het een soort krul net als bij de staf van Sinterklaas.

Die krul wikkelt zich af en wordt steeds kleiner, maar zoals gezegd: soms wordt die krul een soort slakropje en groeit de veer dus niet helemaal uit. Tijdens het schrijven van het onderzoeksverslag rees de vraag: wat is dat nu?

Opeens de ingeving: dat weet Kees de Heer misschien wel, want die is onze gallenspecialist. Hij had immers in 2015 een cursus over gallen voor de Natuuracademie gegeven. Ik stuur hem een foto en per kerende post kwam het antwoord. Het is een gal veroorzaakt door de Gewone bloemvlieg.

Gewoner kan de naam niet zijn maar Chirosia betuleti klinkt al beter. Maar als je de vlieg op een foto ziet blijft hij toch weer gewoon. Toch leuk om er achter te komen wat dit bijzondere verschijnsel is.

Wandel- en fietsroutes door de Veluwenatuur

Begin april brengt de KNNV uitgeverij een nieuwe Crossbill gids uit: Veluwe.

Auteur Dirk Hilbers heeft in dit gebied twintig routes samengesteld, zodanig dat alle landschappen van de Veluwe er in voorkomen.

Een veluwegids voor beginnende natuurliefhebbers, met wandel- en fietsroutes, flora en fauna, informatie over het landschap en waarnemingstips.

Bij het boek hoort een app voor onderweg. Daar in seizoensgebonden informatie bij specifieke plekken, plus tips hoe bepaalde dieren te vinden.

ISBN: 9789491648113 . 270 pagina's. Formaat: 21 x 15 cm. Genaaid, gebrocheerd, paperback, full colour.
Prijs: € 22,95. Ledenkorting: 10 procent.

~~~~~~

LABRIE heeft voor elke schilderklus, de juiste verfbus!
LABRIE
verf - behang - glas
kunstschildersmaterialen
Leusderweg 113-115 * Amersfoort *
Tel: 033 461 37 77

Natuurwinkel Amersfoort
EEN WAAR PARADIJS VOOR DE BIO-LIEFHEBBER !
Van alle biomarkten thuis!
Aardappelen, groenten, fruit en geitenkaas uit de streek.
Maar ook vers afgebakken Vlaams brood en kleinbrood.
EN 'NATUURLIJK' MOG VEEL MEER
Bio voor de complete maaltijd en voor milieuvriendelijke was- en reinigingsmiddelen, verzorgingsproducten, cosmetica, etc.
Bijzonder uitgebreid assortiment biowijnen, met wijnen die het omfietsen waard zijn!
natuur WINKEL
Leusderweg 27,
3811 NK Amersfoort
tel 033-4622432,
fax 033-4622564
e-mail:
nawiamersfoort@gmail.com
Openingstijden;
ma t/m vr 8.00 -19.00
za 8.00 -18.00
~~~~~~

Sandd
Port betaald
Port payé

INDIEN ONBESTELBAAR:
VAN OSTADEPLEIN 23, 3817 PK AMERSFOORT

Deze Scandinavische roodborst vertrekt rond deze tijd naar het hoge noorden.

IVN

Het IVN, Instituut voor natuur- en milieu-educatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer (kennis over) natuur en een betere kwaliteit van het milieu.

Verspreid over Nederland heeft het IVN zo'n 170 plaatselijke afdelingen en een aantal regionale consulentschappen. Meer dan 17.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten. Minimum bedragen contributie: actief lid € 20,-, gezinslid € 5,-, donateur € 10,- en jeugdlid € 10,-.

Uitgaven: vier maal per jaar het landelijke blad Mens en natuur. Plus vier maal per jaar de lokale uitgave De Natuurkijker. Plus digitale nieuwsbrieven, ook onder de naam De Natuurkijker.
Voorzitter Ruud van Nus Tel. 033 - 462 30 11 E-mail ruudvannus@live.nl
Meer informatie: www.ivnamersfoort.nl
Het IVN is een ANBI, een algemeen nut beogende instelling.

Het IVN en de KNNV samen hebben werkgroepen op de gebieden van vogels, planteninventarisatie, natuurwandelingen, lezingen, vleermuizen, cursussen, duurzaamheid, kinderen, ruimtelijke ordening, fotografie, bomen knotten en werken in de natuur.

KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een vereniging voor veldbiologie en houdt zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. Jong en oud kunnen er terecht. Onder de leden zowel vakmensen als liefhebbers die meer willen weten.

De KNNV verzorgt excursies, kampen, reizen, lezingen en inventariseert natuurgebieden. Leden ontvangen het verenigingsblad Natura dat vier keer per jaar verschijnt, met informatieve artikelen over natuur, natuurbescherming, boekbesprekingen en nieuws uit de vereniging. KNNV- leden krijgen kortingen op boeken uit de eigen KNNV-Uitgeverij.

Het lidmaatschap van de vereniging kost 28 euro per jaar voor leden en 14 euro voor huisgenootleden. Donateurs betalen minimaal 10 euro per jaar. Uitgaven: vier maal per jaar het landelijke blad Natura. Plus vier maal per jaar de lokale uitgave De Natuurkijker. Plus digitale nieuwsbrieven, ook onder de naam De Natuurkijker.

Voorzitter: Joop de Wilde Tel. 033 494 21 26 E-mail: jdewilde@euronet.nl

Meer informatie: www5.knnv.nl/amersfoort.